

МАРИБОР И ЊЕГОВИ ЉУДИ НА СТАРИМ ФОТОГРАФИЈАМА*

Изложба „Марибор и његови људи на старим фотографијама”, коју је 1976. године припремио Покрајински музеј у Марибору, у много чему се разликује од досадашњих изложби старих фотографија. Ове су се изложбе, наиме, већином односиле на неку одређену тематику или су пак само допуњавале неку историјску грађу. Изложба о старом Марибору замишљена је као културно-историјска приредба чији је циљ да путем фотографија прикаже историју домаћег града у различитим областима и делатностима. Замишљена је као нека врста шетње кроз историју коју сачињавају градске ведуге, прикази свакојаких догађаја, портрети мариборских грађана итд.

При избору грађе највише су нас, наравно, интересовали најстарији мариборски снимци. На почетак овог приказа ставили смо прву познату фотографију Марибора из године 1848. То је у развоју словеначке фотографске делатности свакако значајан међашни камен, мада он и не представља почетак интензивније фотографске активности. Тек крајем 60-тих и на почетку 70-тих година 19. века фотографирање у Марибору добија већи полет. Као горњу границу ми смо у нашем приказу ставили годину 1945, годину ослобођења, коју можемо сматрати као релевантну цензуру не само у току нашег друштвеног живота, него и у фотодокументацији. Том годином за Марибор почиње нова епоха која још траје и која по обимности фотографске грађе већ данас заслужује да буде представљена на посебној изложби.

Фото-хроника догађаја пре првог светског рата прилично је сиромашна, али зато знатно више фотографских записа постоји из периода између два светска рата. Да бисмо изложби дали једнолик ритам, била је потребна селекција и избор фотографија — било таквих које су значајне за одређено подручје или одређено време, било да оне тумаче неки занимљив догађај.

За изложбу нас је инспирисала властита музејска збирка старих фотографија коју смо допунили сликама позајмљеним из фондова других установа и многобројних приватних власника фотографија. Интензивнијим трагањем по приватним колекцијама могло би се, несумњиво, пронаћи још мноштво интересантне грађе.

Полазиште за нашу изложбу била је аутентичност фотографија, те нас при том није толико интересовало да ли је реч о

---

*) Уводна реч др Сергија Вришера, директора Покрајинског музеја у Марибору, на отварању изложбе у Бесграду, 25. 3. 1982. у Сава-центру.

снимцима професионалних фотографа или аматера, као што нисмо водили рачуна ни о техници у којој су поједине слике израђене. Изложбу смо, као што видите, припремили у виду повећаних копија, израђених према оригиналним фотографијама, а исто тако служили смо се и репродукцијама из књига, илустрованих новина итд. Квалитет снимака, одабраних на основу таквог избора, разумљиво — прилично је неуједначен. Настојали смо да овој шетњи кроз време, овом „временлову“, дамо што већи континуитет и ширину. Но, опет, није нам стало до тога да изложба пружи неку исцрпну слику урбанистичког развика Марибора, да буде хроника догађаја или пак галерија мариборских личности. Напротив, више смо трагали за снимцима који би приказивали људе усред живота, на послу, у друштву итд. Желели смо у ствари да представимо мало познате и сасвим непознате становнике нашег града.

Живимо у доба све већег броја изложби и публикација које имају за циљ да путем фотографије откривају савремености интересантни свет прошлости. Ако упоредимо нашу градњу са фотографијама прикупљеним и објављеним у последњим годинама негде у Бечу, Будимпешти, Прагу, Београду или Загребу, онда морамо признати, нажалост, да не располажемо тако старим и речитим снимцима као поменути градови. Ипак, и фотографије старог Марибора и његових људи на свој начин сведоче о приликама у којим се некада живело у овом градићу, који је био деценијама угрожен од германског суседства, а касније и од фашизма, и који је ипак непоколебиво издржао у борби за своју националну и социјалну слободу.

Међу нашим фотографијама са нарочитим предикатом обележени су снимци који говоре о револуционарном покрету у старој Југославији. Фотографије Јосипа Броза Тита и других политичких затвореника на робији у Марибору, разумљиво, нису биле прављене за јавност него за полицијски досије. Али, у друштву са осталим снимцима на тој изложби, оне бацају необично критичко светло на наводну идилу предратног Марибора. И фотографије из времена окупације и народнослободилачке борбе, иако нама добро познате, дају овој приредби сугестиван печат и, по нашем мишљењу, са фотографијама из дана ослобођења убедљиво завршавају фотодокументацију о старом Марибору.

На крају, желео би да се захвалим колективу Историјског музеја Србије који нас је позвао у госте и на тај начин указао на могућности уже сарадње између Београда и Марибора. И нама је драго што ћемо још у току ове године имати у гостима Историјски музеј Србије са изложбом „Ужичка република“. Уверени смо да тако, заједнички, полазимо на користан пут продубљивања културних и братских односа између Србије и Словеније.